

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 496/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017-445 zo 7. januára 2022 v spojení s uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017-471 z 19. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017-471 z 19. mája 2022 **bolo porušené** právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
2. Uznesenie Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017-471 z 19. mája 2022 **zrušuje a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Námestovo na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Námestovo **je povinný** sťažovateľke nahradiť trovy konania v sume **410,92 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. augusta 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutými uzneseniami Okresného súdu

II. Argumentácia sťažovateľov

10. Podstatou argumentácie sťažovateľov je to, že podľa ich názoru napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že okresný súd nemal preukázanú výšku tarifnej hodnoty veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor.

11. Sťažovatelia namietali, že súd pri stanovení základnej tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby nesprávne vychádzal z tarifnej hodnoty veci stanovenej znaleckým posudkom znalca [REDACTED] č. 1/2019.

12. Znalecký posudok znalca [REDACTED] č. 1/2019 z 1. februára 2019 sa týka určenia ceny nehnuteľnosti [REDACTED]. Znalecký posudok sa netýka predmetu konania, preto pre výpočet odmeny na stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby okresný súd tento posudok použiť nemohol. Pozemok, ktorý je predmetom znaleckého posudku, t. j. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zapísaný. Pozemok ohodnocovaný znalcom [REDACTED] v posudku č. 1/2019 z 1. februára 2019 neexistuje.

13. Sťažovatelia namietali, že pre určenie tarifnej hodnoty veci má byť v súlade s § 10 ods. 2 vyhlášky cena veci, ktorej sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. K prevzatiu právneho zastúpenia žalovaného došlo 11. mája 2017, avšak z predmetného znaleckého posudku vyplýva, že dátum, ku ktorému sa nehnuteľnosť ohodnocuje, je 1. február 2019, teda takmer o dva roky neskôr, ako je začiatok poskytovania právnej služby, čím došlo podľa sťažovateľov k porušeniu uvedeného ustanovenia.

14. Podľa názoru sťažovateľov štyri úkony právnej služby (vyjadrenie žalovaného z 31. augusta 2017 k vyjadreniu sťažovateľov z 12. júna 2017, vyjadrenie žalovaného z 24. júla 2018 k vyjadreniu sťažovateľov zo 16. apríla 2018, vyjadrenie žalovaného z 29. januára 2019 k vyjadreniu sťažovateľov, vyjadrenie žalovaného z 9. mája 2019 k vyjadreniu sťažovateľov), ktoré mali údajne predstavovať písomné podanie na súde týkajúce sa veci samej podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, neboli odôvodnené a vzhľadom na povahu súdneho sporu podľa sťažovateľov išlo o neúčelné výdavky.

15. Úkon právnej služby, ktorým bolo doloženie znaleckého posudku a vyjadrenie k hodnote sporu, podľa názoru sťažovateľov nemožno považovať za podanie týkajúce sa veci samej.

16. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 9/2017-445 zo 7. januára 2022 namietali, že tarifná hodnota veci nemohla byť určená podľa už uvedeného znaleckého posudku, keďže znalecký posudok neobsahoval ohodnotenie nehnuteľnosti ku dňu začatia poskytovania právnych služieb, a preto sa mal aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

17. Okresný súd v odôvodnení konštatoval, že „*po oboznámení sa s uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017/-445 zo 7. januára 2022, sťažnosťou žalobcov proti uzneseniu*

Okresného súdu Námestovo č. k. 4 C 9/2017-445 zo 7. januára 2022, vyjadrením žalovaného k sťažnosti z č. l. 458-459, žalobou z č. l. 1-5 spisu, znaleckým posudkom č. 1/2019 [REDAKOVANÉ] z č. l. 416-426 spisu súd má za to, že uznesenie Okresného súdu Námestovo č. k. 10 C 375/2015-61 z 30. novembra 2021 je v celom rozsahu vecne správne a vychádza zo správneho právneho posúdenia veci“, a sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 9/2017-445 zo 7. januára 2022 zamietol ako nedôvodnú. Sťažovatelia poznamenávajú, že uznesenie okresného súdu č. k. 10 C 375/2015-61 z 30. novembra 2021 je im neznáme, v tomto konaní nie sú účastníkmi a ani nebolo predmetom konania podľa uznesenia okresného súdu č. k. 4 C 9/2017-445 zo 7. januára 2022.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

18. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagovala predsedníčka okresného súdu, ktorá v podaní č. k. Spr 441/22 z 2. novembra 2022 uviedla, že pri vyjadrení vychádzala z elektronického súdneho spisu.

19. Predsedníčka okresného súdu uviedla, že o sťažnosti rozhodla zákonná sudkyňa uznesením č. k. 4 C 9/2017-471 z 19. mája 2022 tak, že sťažnosť žalobcov – sťažovateľov zamietla z dôvodu, že predmetné uznesenie okresného súdu č. k. 10 C 375/2015-61 z 30. novembra 2021 je v celom rozsahu vecne správne a vychádza zo správneho posúdenia veci. Práve v odôvodnení tohto uznesenia došlo k zrejmej nesprávnosti, kde bolo citované nesprávne rozhodnutie (č. k. 10 C 375/2015-61 z 30. novembra 2021), pričom z celého kontextu (obsahu) uznesenia je zrejmé, že ide len o chybu v písaní uznesenia sp. zn. 4 C 9/2017.

20. Predsedníčka okresného súdu poukázala na skutočnosť, že nemá možnosť vyhodnocovať správnosť procesného postupu, ktorým sudca viedol súdne konanie, rovnako ako ani vyhodnocovať správnosť a zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

21. Žalovaný ako zúčastnená osoba sa ani napriek výzve ústavného súdu k ústavnej sťažnosti nevyjadril.

III.3. Replika sťažovateľov:

22. Sťažovatelia ani napriek výzve ústavného súdu nereagovali na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podania okresného súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu

vzťahujúceho sa na napadnuté konanie a skutočnosť, že sťažovatelia nereagovali na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

24. Podstatou argumentácie sťažovateľov je námietka porušenia už označeného práva podľa dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 4 C 9/2017-471 z 19. mája 2022 na základe skutočnosti, že okresný súd nemal preukázanú výšku tarifnej hodnoty veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor.

25. V súlade so svojou stabilnou judikatúrou ústavný súd poukazuje na to, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska). Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je však zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016).

26. Ústavný súd sa k posudzovaniu rozhodnutí o trovách konania stavia nanajvýš rezervovane a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). Tento prístup vychádza z toho, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich trovy konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepíateho formalizmu), a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o trovách konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

27. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti. Zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia s limitmi čl. 6 dohovoru, ktorého porušenie sa namieta. Inými slovami, posudzoval jeho ústavnú udržateľnosť.

28. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa uvádza, že sťažovatelia sa žalobou podanou 31. marca 2017 domáhali určenia, že sú vlastníkami nehnuteľnosti – pozemku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vytvoreného geometrickým plánom č. 145/98 z 10. augusta 1998 v podiele 1/1, pozemku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vytvoreného geometrickým plánom č. 146/98 z 10. augusta 1998 v podiele 1/1 a pozemku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vytvoreného geometrickým plánom č. 147/98 z 10. augusta 1999 v podiele 1/1, ktoré boli geometrickými plánmi vytvorené vyhotoviteľom Geodetickej práce [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], oddelením od [REDAKOVANÉ]

2019, 4. februára 2019, 9. mája 2019 mali charakter úkonu vo veci samej. Údaj uvedenia nesprávneho čísla konania, na ktoré okresný súd v odôvodnení pri určení správnosti postupu vyššieho súdneho úradníka odkázal a toto proti námietkam sťažovateľov považoval za vecne správne, okresný súd okomentoval vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľov ako zrejmu nesprávnosť, pričom z celého kontextu veci vyplýva, že ide o chybu v písaní (správne malo byť podľa vyjadrenia okresného súdu a z kontextu veci vyplýva uvedené uznesenie sp. zn. 4C 9/2017). Z odôvodnenia okresného súdu okrem všeobecného odkazu na predložený súkromný znalecký posudok tak jednoznačne v prípade aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky nevyplýva skutočnosť, z akých dôvodov aplikoval pri svojom rozhodnutí predmetný znalecký posudok, ktorý určil hodnotu pozemku, z ktorého boli parcely tvoriace predmet konania vytvorené, k 1. februáru 2019, na úkony poskytnutej právnej služby (za predpokladu, že ide o úkony vo veci samej) pred týmto dátumom. Z rozhodnutia okresného súdu nie je navyše ani zrejmé, z akej sumy bol vyrubený súdny poplatok za konanie v tejto veci, pričom táto skutočnosť môže byť nositeľom informácie o hodnote sporu pri začatí poskytovania právnej služby.

35. Ústavný súd preto v kontexte jeho zistení, zohľadňujúc vlastnú judikatúru, poznamenáva, že otázku ocniteľnosti predmetu konania je potrebné skúmať v každom prípade jednotlivito so zreteľom na účinky meritórneho rozhodnutia súdu na strany konania, resp. na možnú zmenu hmotnoprávneho postavenia strán konania (II. ÚS 226/2012, II. ÚS 492/2013, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020). Otázku základnej sadzby tarifnej odmeny pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia zúčastnenej osobe (cena veci, ktorej sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby) okresný súd posúdil zjavne v rozpore s účelom vyhlášky, čo vyplynulo z nesprávnej interpretácie a aplikácie jej príslušných ustanovení. V okolnostiach veci ide o vadu, ktorá mala vplyv nielen na vecnú správnosť napadnutého uznesenia, ale z ústavného hľadiska jej intenzita indikuje neudržateľnosť. Sumarizujúc už uvedené závery, ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

36. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu práva sťažovateľov zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o zrušení napadnutého uznesenia a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľov aj vrátení veci v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

37. Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

38. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,92 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

39. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky. Sťažovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava

zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,83 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 410,92 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu